

Monikielisyysinstituutti tähtää poikkitieteelliseen monikielisyystutkimukseen

Katri Karjalainen

Monikielisyysinstituutti on Vaasan yliopiston ja Åbo Akademin vuonna 2014 perustettu yhteinen toimielin, jonka tavoitteena on kerätä yhteen monikielisyiden asiantuntijat molempien yliopistojen eri tiedealueilta ja näin edistää yliopistojen tutkimus-, koulutus- ja kehittämistoimintaa monikielisyiden alalla. Monikielisyysinstituutti on syntynyt Vaasan yliopiston ja Åbo Akademin Vaasan yksikön pitkäjänteisen yhteistyön tuloksena ja jatkaa ja syventää LingVaCity-nimellä vuonna 2009 aloitettua yhteistyötä yliopistojen välillä (ks. esim. Björklund & Karjalainen 2012) sekä luo sille toimintamalleja.

Monikielisyiden tutkimus Vaasassa

Monikielisyys on maailmanlaajuisesti katsottuna kasvava ala niin tutkimuksessa kuin koulutuksessa. Monikielisyiden tutkimuksessa keskitytään monikielisyiden ilmenemiseen, edellytyksiin ja vaikutuksiin eri konteksteissa ja eri toimijoiden näkökulmista. Monikielisyiden tutkimukseen liittyy läheisesti myös monikulttuurisen kanssakäymisen ja viestinnän tutkimus. Monikielisyiden kansallisen ja kansainvälisen tutkimuksen painopiste on tähän asti ollut kieli- ja kasvatustieteellisesti suuntautuneessa tutkimuksessa. Monikielisyiden liittyy kuitenkin myös merkittäviä yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Tarve nostaa monikielisyys tutkimuksen kohteeksi myös yhteiskunnallisessa ja elinkeinoelämään liittyvässä tutkimuksessa, sekä tarve yhdistää eri tieteenaloja ja niiden tutkimusmenetelmiä kasvaa koko ajan. Monikielisyysinstituutin tavoitteena on uusin yhteistyö- ja tutkimusavauksin vastata

tähän tarpeeseen.

Monikielisyys on yksi Vaasan yliopiston strategisista painoaloista, joita edistetään niihin erikoistuneiden instituuttien kautta. Monikielisyysinstituutti on perustettu yhteistyössä Åbo Akademin kanssa, koska näin voidaan parhaiten taata monikielisyiden mahdollisimman laaja asiantuntemus. Omistajayliopistojen välisen yhteistyön lisäksi instituutin tehtävänä on tukea niiden yhteistyötä muiden yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Tutkimusyhteistyön lisäksi toiminnassa painotetaan yhteistyötä yhteiskunnan eri toimijoiden ja organisaatioiden kanssa, esim. monikielisyiden edellytyksiin ja vaikutuksiin liittyvissä kehittämishankkeissa.

Monikielisyysinstituutissa yhdistyvät kahden yliopiston osaaminen sekä tutkimus- ja koulutusperinne. Monikielisyiden asiantuntemus Vaasan yliopistossa rakentuu erityisesti filosofisen tiedekunnan kielten ja viestinnän tiedealan tutkimusperinteelle, jossa ydinsisältönä ovat erikoisalaviestintä ja kielikylpy. Kielikylpytutkimukseen liittyvät myös muut uuden sukupolven kielenopetusmenetelmät (esim. dialogipedagogiikka ja tandempedagogiikka). Vaasan yliopiston liiketoimintaorientoituneisuus näkyy myös monikielisyteen liittyvien tutkimusaiheiden valinnassa ja yhteistyössä yliopiston eri tiedealueiden välillä. Lisäksi Åbo Akademin kasvatustieteiden ja hyvinvointialojen tiedekunnan pitkä tutkimus- ja koulutusperinne kielipedagogiikan alalla (esim. monikielisyysdidaktiikka, monikielinen identiteetti) sekä yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen (Institutet för samhällsforskning) monikielisyystuntemus (esim. Kielibarometri, monikielinen maisema) ovat tärkeässä osassa Monikielisyysinstituutin toiminnassa. Monikielisyiden alan luonteen ja Monikielisyysinstituutin tavoitteiden mukaisesti haetaan yhä enemmän uusia avauksia, joissa kieli- ja kasvatustieteisiin yhdistyvät mm. yhteiskunta-, hallinto ja kauppatieteet.

Monikielisyysinstituutin alueellinen toimintaympäristö on vahvasti monikielinen. Vaasan seutu on perinteisesti kaksikielinen alue, jossa molemmat kansalliskielet, suomi ja ruotsi, elävät rinnakkain ja limittyvät. Kansalliskielten lisäksi Vaasan seudun kielellistä asetelmaa rikastavat kansainvälinen yritystoiminta vientiyrityksineen ja maahanmuuttajat. Kielellisesti monimuotoinen ympäristö ja kaupungissa sijaitsevien erikielisten yliopistojen yhteistyö luovat hyvän pohjan tutkijoiden ja käytännön toimijoiden yhteistyölle ja siten monipuolisen monikielisyiden asiantuntijuuden kehittämiseksi.

Toiminta

Monikielisyysinstituutin tavoitteena on kehittyä monikielisyiden poikkitieteellisen asiantuntijuuden toimijaksi alueellisessa, kansallisessa ja kansainvälisessä kontekstissa. Sen tehtävänä on tutkimuslähtöisesti edistää monikielisyiden ymmärtämistä ja kehittämistä eri toiminnoissa ja ympäristöissä yksityisellä, julkisella ja kolmannella sektorilla. Instituutin on myös tarkoitus tukea aktiivista vuorovaikutusta tutkijoiden ja käytännön toimijoiden välillä monikielisyiden ja kulttuurisuuden teemoihin ja erityispiirteisiin liittyen. Instituutti vahvistaa omistajayliopistojen keskinäistä yhteistyötä, tukee yliopistojen olemassa olevaa tutkimustoimintaa mm. yhteistyökumppanien ja ulkopuolisen rahoituksen hakemisessa, ja tekee aloitteita monikielisyteen liittyviksi uusiksi hankkeiksi. Koulutuksessa Monikielisyysinstituutti tukee erityisesti Vaasan yliopiston ja Åbo Akademin yhteistä kielikylpyopettajakoulutusta ja monikielisyteen liittyvää jatkokoulutusta ja kehittämistoimintaa.

Monikielisyysinstituutin toimintaa ohjaa johtoryhmä, johon kuuluu eri tieteenalojen edustajia Vaasan yliopistosta ja Åbo Akademiasta. Yliopistojen ulkopuolisina jäseninä johtoryhmään kuuluvat Vaasan kaupungin ja alueen elinkeinoelämän edustajat. Käytännön tutkimus ja koulutustoiminnasta vastaavat yliopistojen tutkimusryhmät ja koulutusohjelmat, ja itse instituutin toiminnan organisoinnista ja kehittämisestä sen projektijohtaja.

Monikielisyysinstituutin toiminta käynnistyi syksyllä 2014, jolloin painopisteenä olivat mm. verkkosivujen ja muiden viestintäkanavien kuten monikielisyystutkijoiden sähköpostilistan ja projektijohtajan asiantuntijablogin luominen, johtoryhmän kokoaminen ja toimintatapojen muodostaminen, monikielisyiden painoalan määrittely Vaasan yliopistossa sekä ulkopuolisen rahoituksen hakeminen monikielisyteen liittyville tutkimushankkeille. Yhtenä näistä mainittakoon tutkijaverkosto *Monikielisyiden työpaja*, johon on kutsuttu yli 20 jäsentä eri tieteenaloilta 11 eri maasta. Verkoston tavoitteena on muotoilla yhteinen tutkimusagenda monikielisyiden eri ulottuvuuksien tutkimukselle ja sen toiminta käynnistyy kesäkuussa 2015 Vaasassa järjestettävässä asiantuntijaseminaarissa.

Monikielisyysinstituutti järjestää tapahtumia myös yhdessä alan muiden toimijoiden kanssa. Lokakuussa 2014 järjestettiin seminaari *Educating everyone for a multilingual future?* Vaasan yliopistolla yhteistyössä Svenska nu -verkoston ja Vaasan yliopiston Kielikylvyn ja monikielisyiden keskuksen kanssa. Seminaari kokosi yhteen tutkijoita, opettajia ja opiskelijoita keskustelemaan monikielisyystutkimuksen ja -koulutuksen uusista suuntauksista ja tarpeista. Seminaarin pääpuhujana kuultiin St. Louis Language Immersion Schools (SLLIS) perustajaa ja johtajaa Rhonda Broussardia, minkä jälkeen

alan asiantuntijapaneeli keskusteli seminaarin aiheesta ja sen jäsenet esittivät omia mielipiteitään monikielisestä koulutuksesta ja sen tulevaisuudesta. Helmikuussa 2015 Monikielisyysinstituutti toimi yhteystahona Kielikoulutuspolitiikan verkoston *Puhutaanpa kielikoulutuksesta!* -kiertueen saapuessa Vaasaan.

Monikielisyysinstituutin toiminta on herättänyt runsaasti mielenkiintoa niin sen omistajayliopistojen sisällä kuin muissakin alan toimijoissa. Instituutin projektinjohtajana haluankin kiittää kaikista yhteydenotoista ja yhteistyötarjouksista ja toivotan tervetulleeksi uudet ehdotukset ja ideat.

Kirjoittaja toimii Monikielisyysinstituutin projektijohtajana Vaasan yliopistossa.

Lähteet ja linkit

Björklund, M. & Karjalainen, K. (2012). LingVaCity – en hemstad för flerspråkighetsforskning. *Språkbruk* 1/2012. 22–24.

Kielikoulutuspolitiikan verkosto (2015). <http://www.kieliverkosto.fi>

Kielikylvyn ja monikielisyiden keskus (2014). <http://www.uva.fi/fi/sites/immersion>

Monikielisyysinstituutti (2014). <http://www.multilingualism.fi/>

SLLIS (2014). <http://sllis.org/>

Svenska nu (2015). <http://svenskanu.fi>

Vaasan yliopisto (2015). <http://www.uva.fi>

Åbo Akademi (2015). <http://www.abo.fi>